

УДК 811.161.2'373.47

**У.С.К., С.Т. “УКРАЇНА”, ФК “КАРПАТИ”, ФК “РУХ”:
НАЗВИ УКРАЇНСЬКИХ КОМАНД ЗА 130-ЛІТНЮ ІСТОРІЮ
ЛЬВІВСЬКОГО ФУТБОЛУ**

Ірина Процик

*Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського
кафедра олімпійської освіти*

бул. Костюшка, 11, 79000, м. Львів, Україна

тел.: 032 247 48 77

ел. пошта: iprotsyk@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0001-8472-0141>

У статті розглянуто назви львівських футбольних команд за 130-річну історію розвитку копаного м'яча в місті Лева. Предмет аналізу – мотиваційна база й особливості творення найменувань футбольних клубів Львова. Джерела фактичного матеріалу – спортивна періодика, архівні матеріали, праці істориків спорту й інформація, почерпнута від футбольних фахівців.

У період зародження львівського футболу українські команди обирали назви з національно-культурним компонентом у значенні, дбаючи про ідентифікацію українських дружин серед клубів інших націй. У 20–30-ті рр. команди мали за назви оніми й апелятиви, що вказували на асоціації з історичними, географічними, культурними реаліями Великої України, щоб продемонструвати єдність нації й українських етнічних земель. Частина номінацій містила важливі для українців Галичини конотації, що свідчить про ретельний добір репрезентативних назв для українських клубів у Львові. У советський період колоніальний вплив на систему назв львівських футбольних команд виявлявся в уніфікованості найменувань клубів відповідно до усталеного канону назовництва та в тенденції відображати в назвах советські реалії й ідеологічні символи. Після відновлення української незалежності відсоток команд, які обрали для називання лексеми з етнокультурним складником у значенні, помітно збільшився. Поодинокі клуби зберегли назви періоду тоталітаризму. Наслідком впливу комерційного чинника на називання дружин є збільшення кількості номінацій, які походять від найменувань спонсорів футбольних команд.

Отже, назви львівських футбольних клубів виникли внаслідок онімізації та трансонімізації як основних способів лексико-семантичного словотвору. На футбольне назовництво впливали різні фактори – національний, тоталітарний і комерційний, міксування яких зафіксовано на зламі ХХ–ХХІ ст.

Ключові слова: назви львівських футбольних команд, мотивованість онімів, онімізація, трансонімізація.

DOI:

Вступ. 2024 р. виповнюється 130 років із часу проведення першого львівського футбольного матчу. Поєдинок 14 липня 1894 р. між командою Гімнастично-співочого кола вчителів міста Львова та дружиною Спортивно-гімнастичного товариства “Сокіл” з Кракова, що відбувся в Стрийському парку, офіційно визнано першим документально засвідченим футбольним матчем на українських землях [4 : 34]. Від нього розпочато відлік історії розвитку копаного м'яча в Україні. У запропонованій статті проаналізовано назви українських футбольних дружин, які були впродовж 130-літньої історії футболу у Львові.

Найменування футбольних команд в онімному просторі є порівняно новими власними назвами, позаяк їхню появу зафіксовано щойно в другій половині ХІХ ст., коли футбол набув організаційних форм – засновано перші футбольні клуби у світі (найстарішим – із 1857 р. – клубом копаного м'яча є англійський ФК “Шеффілд”). В Україні перші футбольні клуби з'явилися на початку ХХ ст., коли спорт став популярним у суспільстві. Звідтоді корпус назв футбольних команд збільшився у рази,

що дало підстави українським ономастам Михайлові Торчинському і Наталії Григорук запропонувати для називання таких онімів окремі терміни – *командоніми* [14 : 271] і *футболокомандоніми* [2 : 28], які, судячи з метамови ономастики, у ній не прижилися. В останні роки з’явилися публікації про сучасні назви українських команд із футболу [2; 7], а також розвідки авторки цієї статті про назви національних футбольних клубів у діяхронії [8–11], проте всеохопного опису назв футбольних команд в окремих історико-етнографічних районах і містах України та ґрунтового аналізу походження цих найменувань досі бракує, що зумовлює актуальність дослідження.

Мета розвідки – проаналізувати назви львівських футбольних команд у різних періоди історії розвитку копаного м’яча у Львова: 1) у період зародження львівського футболу в Австро-Угорській імперії – на зламі ХІХ–ХХ ст. і до завершення Першої світової війни; 2) у період становлення футболу у Львові за часів Другої Речі Посполитій у 20–30-ті рр. ХХ ст.; 3) у советський період – від початку Другої світової війни в 1939 р. і до 1991 р. і 4) у період після відновлення української незалежності – 90-ті рр. ХХ ст. – перші десятиліття ХХІ ст., а також з’ясувати мотиваційну базу та способи творення цих футбольних онімів.

Джерельною базою для згромадження назв футбольних команд Львова була передовсім спортивна періодика, львівська щоденна газета “Діло”, архівні матеріали з Державного архіву Львівської області та Центрального державного історичного архіву України, праці істориків футболу [3–6], інтернет-джерела й інформація, отримана від футбольних фахівців.

Виклад основного матеріалу.

1. Назви українських футбольних команд Львова на початку ХХ ст. і до 1918 р.

Першим українським футбольним клубом у Львові була дружина при *Українському спортовому кружку* – *У.С.К.*, створеному 1906 р. в Академічній гімназії у Львові з ініціативи гімназистів і їхнього ідейного натхненника – вчителя німецької мови й гімнастики – Івана Боберського. У структурі *У.С.К.* згодом функціювало п’ять футбольних команд, у назві яких додано відповідні римські цифри – *У.С.К. I*, *У.С.К. II*, *У.С.К. III*, *У.С.К. IV*, *У.С.К. V*. У назві цих команд вказано національну належність клубу, що на початку ХХ ст. було необхідністю в мультикультурному Львові – для розмежування різнонаціональних спортивних команд, що їх організовувало в цей час (П.К.С. – польський клуб спортовий, Ж.К.С. – жидівський клуб спортовий, У.С.Т. – українське спортове товариство; польські команди використовували й абрєвіатуру Л.К.С. – львівський клуб спортовий, українські клуби вживали скорочення Л.У.С.К. – львівський український спортовий клуб, українські команди з львівських околиць нерідко обмежувалися абрєвіатурою С.К. – спортовий клуб.

У 10-х рр. ХХ ст., коли кількість клубів динамічно зростала, абрєвіатурні назви стали доповнювати ще й онімними складниками. Так, футбольна команда української молоді, яка навчалася в польських гімназіях Львова, мала назву *У.С.К. “Дніпро”*. Найменування клубу, мотивоване назвою найбільшої української ріки *Дніпро*, покликане підкреслити єдність усіх українських земель, які на початку ХХ ст. перебували в складі різних держав. Цей клуб мав дві команди – *У.С.К. “Дніпро I”*, *У.С.К. “Дніпро II”*. Через два десятиліття гідронім *Дніпро* візьме для свого найменування ще одна українська команда – з підльвівського містечка *Винники*, яке тепер адміністративно належить до Львова, – *У.С.К. “Дніпро” Винники*.

Найславнішою національною спортивною організацією початку ХХ ст. було

створене 1911 р. Спортове товариство українських студентів високих шкіл у Львові – **С.Т. “Україна”**, футбольна команда якого стала найсильнішою українською дружиною копаного м’яча. Найменування клубу мотивоване назвою національної держави – *Україна* – для підкреслення належності гравців команди до бездержавної тоді української нації. Вибір номінації був виявом патріотизму й сміливости, про що з гордістю згадували футболісти С.Т. “Україна”: “Уже сама назва товариства була на той час політичним актом” [13 : 57–58]. З 1925 р. С.Т. “Україна” стало загальнодоступною, а не лише студентською спортивною організацією.

Ще одна українська команда копаного м’яча, створена в австрійський період футболу у Львові, – **У.С.К. “Сокіл” Клепарів** із підміської на той час дільниці Львова – *Клепарова* – взяла назву від найменування українського гімнастично-спортивного товариства “Сокіл” – найстарішої й наймасовішої української молодіжної організації в Галичині (український “Сокіл” засновано 1894 р.), до якої вона входила як член її спортивної секції.

Отже, у період зародження львівського футболу українські команди обирали назви з національно-культурним компонентом у значенні – найменування української держави, найбільшої української ріки та першого українського гімнастично-спортивного товариства, дбаючи про ідентифікацію українських футбольних дружин серед клубів інших націй.

2. Назви українських футбольних команд Львова у 20–30-ті рр. ХХ ст.

Після поразки національних визвольних змагань у 20-ті рр. ХХ ст. і входження земель Заходу України до складу Другої Речі Посполитої львівські футбольні клуби часто обирали для називання своїх дружин **власні назви**, що акцентували на єдності українських етнічних земель, тягlosti історичної пам’яті українців і спадковості культурних традицій української нації. Зокрема, важливу для національної свідомості асоціацію з найменуванням суспільно-політичної та військово-адміністративної організації українського козацтва – *Запорозькою Січю* – демонструвала номінація клубу **У.С.К. “Запоріжжя” Львів**. Згадку про *Чорноморську Січ* презентували назви львівських українських команд **Л.У.С.К. “Чорноморці” Львів-Жовківське передмістя** – клубу з північної дільниці – *Жовківського передмістя* та **Л.У.С.К. “Чорноморці II” Львів**, що мотивовані апелятивом *чорноморці*.

Для номінування низки українських футбольних клубів Львова мотиваційною базою стали **антропоніми** – імена важливих для українців історичних постатей. Від прізвиська курського князя Всеволода Святославича, який за військову доблесть і відвагу названий у “Слові про Ігорів похід” *Буй-Туром*, походила назва команди із західної дільниці міста – *Сигнівки* – **У.С.К. “Буй-Тур” Львів-Сигнівка**. Команда міського спортивного клубу **С.К.М. “Богун” Львів** для називання своєї футбольної дружини взяла ім’я військового й державного діяча *Івана Богуна*, а футбольна команда **С.К. “Кармелюк” Львів** використала ім’я керівника селянського повстанського руху на Поділлі – *Устима Кармелюка*.

Оригінальним було найменування команди **С.Т. “Русалка” Львів**, що походило від назви першого на західних теренах **українського альманаху “Русалка Дністрова”**, який побачив світ завдяки старанням письменників літературного угруповання “Руська трійця”.

Номінація футбольної команди юнаків із громадсько-релігійної та культурно-освітньої установи – *Ставропігійського інституту у Львові* – **С.К. “Світогор” /**

"Святогор" Львів – мала, імовірно, подвійну мотивацію – походила від **ороніма** – назви гори Афон (Атос) у Греції – монастирської держави, назву якої в перекладі подають як *Свята гора*, а також від антропоніма – імені богатиря зі слов'янського епосу *Святогора* – велетня, який жив на *Святих горах*. Розташування Ставропігіону на пагорбі під Високим Замком (сучасна вулиця Лисенка) могло творити додаткову мотиваційну асоціацію для вибору найменування.

Найбільшу групу охоплюють номінації львівських футбольних команд, мотивовані **назвами українських молодіжних організацій**. Найменування наймасовішого українського гімнастично-спортивного товариства *"Сокіл"* мав футбольний клуб **У.С.К. "Сокіл" Львів** і команди з львівських дільниць *Клепарова* та *Личакова* – **У.С.К. "Сокіл III" Львів-Клепарів, У.С.К. "Сокіл IV" Львів-Личаків**. Назва футбольного клубу **У.С.К. "Каменярі" Львів** пов'язана з найменуванням організації Союз української поступової молоді імені Михайла Драгоманова *"Каменярі"*. Від номінації руханково-спортивного товариства *"Луг"* походить назва міського спортивного клубу **С.К.М. "Луг" Львів**. Від найменування українського туристично-краєзнавчого товариства *"Плаї"* утворено назву футбольного клубу **С.К. "Плаї" Львів**. Номінацією *Карпатського Лецетарського Клубу (К.Л.К.)* мотивована назва футбольної команди, яка функціувала в його структурі, – **К.Л.К. Львів**. Багато футбольних команд створено при спортивній секції Католицької асоціації української молоді *"Орли"*, тому за назву вони мали найменування цього молодіжного товариства: **С.К. "Орли імені князя Льва" Львів, С.К. "Орли імені князя Ярослава Осмомисла" Львів, С.К. "Орли імені Миколи Голубця" Львів, С.К. "Орли імені Чорноморців" Львів**. Команди товариства *"Орли"* функціували в дільницях Львова – на *Знесінні* – **С.К. "Орли" Львів-Знесіння, Збоїськах** – **С.К. "Орли" Львів-Збоїська, Богданівці** – **С.К. "Орли імені генерала Мирона Тарнавського" Львів-Богданівка**. Була футбольна команда й при парафії Архикадрального собору Святого Юра у Львові – **С.К. "Орли" Юр**.

Номінації кількох львівських футбольних клубів мотивовані **ергонімами** – назвами підприємств і спілок. Зокрема, найменування команд **"Маслосоюз" Львів** і **"Центросоюз" Львів** походять від назв українських кооперативних спілок – *Маслосоюз* і *Центросоюз*, що їх представляли ці клуби копаного м'яча. Найменування ще низки львівських футбольних команд пов'язані з назвами підприємств, при яких клуби створено: **С.К. "Гарбарня" Львів** – від *гарбарня* – "майстерня, завод, де вичиняють шкіри" [12 : II : 29]) – найменування пов'язане з видом занять працівників львівського шкіряного підприємства на вулиці Промисловій, де в міжвоєнний період працювала *гарбарня* й дотепер функціонує шкірфабрика "Світанок"; **С.К. "Газет" Львів** – назва команди працівників львівської кондитерської фабрики *"Газет"* (Львівська фабрика солодощів *"Газет"* існувала на перетині вулиць Ткацької та Заводської, що на Підзамчі, спеціалізувалася на виготовленні цукерок, шоколаду й мармеладу, була однією з попередниць підприємства "Світоч", її найменування походить від поєднання перших літер прізвищ засновників цього виробництва – *Гамера* і *Цимера* (букви лагінської абетки: Н – *га* і Z – *зет*)); **С.К. "Українська реклама" Львів** – номінація клубу пов'язана з найменуванням підприємства, що надавало рекламні послуги й було організацією з українським капіталом, що й відображено в назві.

Велику групу назв львівських футбольних команд охоплюють **номінації, що походять від апелятивів**. Це, зокрема, найменування клубів, мотивовані **назвами явищ природи**: від лексеми *буревій* – "дуже сильний вітер, ураган" [12 : I : 257], що

називає ‘потужне атмосферне явище, яке має руйнівну силу та є тривалим у часі’ – утворено номінації команд копаного м’яча з львівських дільниць – *Личакова* та *Левандівки* – *У.С.К. “Буревій” Львів-Личаків, У.С.К. “Буревій” Львів-Левандівка*; від слова *хмара* – “скупчення краплин води, кристаликів льоду та їхньої суміші в атмосфері у вигляді суцільної маси світлого або темного кольору, що несе дощ, град, сніг” [12 : XI : 1347] походить назва клубу *С.К. “Хмара” Львів*.

Назви астрономічних об’єктів стали мотиваційною базою для найменування команд: *У.С.К. “Зоря” Львів* – номінація походить від лексеми *зоря*, що йменує той самий об’єкт, що й *зірка* – “самосвітне небесне тіло, що являє собою скупчення розжарених газів” [12 : III : 689, 576–577], *С.К. “Комета” Львів* – назва мотивована астрономічним терміном *комета* – “небесне тіло, яке має яскраве ядро й туманну оболонку, від якої тягнеться довга смуга світла, що нагадує хвіст” [12 : IV : 245].

Цікавим прикладом є відапелятивне найменування команди *У.С.К. “Степ” Львів*, що походить від **назви природної зони** помірних широт, яка займає в Україні великі площі, – *степ* – “великий безлісний, вкритий трав’янистою рослинністю, рівнинний простір у зоні сухого клімату” [12 : IX : 686]. Хоча степові простори не є природною особливістю рівнин Заходу України, вибір цієї лексеми для називання футбольної команди не випадковий, адже степ в українців асоціювався передовсім із волею.

Найменування **символу української держави** – герба *тризуба*, що виконував функції державного символу в Київській Русі за князювання Володимира Великого, був державним гербом Української Народної Республіки, Директорії, символом українських національно-визвольних змагань [1 : 1266] – відображено в номінації львівського футбольного клубу з дільниці *Левандівка* – *У.С.К. “Тризуб” Львів-Левандівка*.

Від лексеми *гонг*, що є назвою конкретного предмета – “ударний музичний інструмент, що використовується в симфонічному оркестрі, а також прилад для подавання різних сигналів” [12 : II : 122], – походить найменування команди *С.К. “Гонг” Львів*. Для вибору назви футбольного клубу вагомими були, очевидно, семи лексеми *гонг* – ‘різкий звук, сигнал до поєдинку’, який у футболі, щоправда, подають за допомогою суддівського свистка.

З-поміж назв львівських футбольних команд можна виокремити групу номінацій, мотивованих абстрактними іменниками: *рекорд*, що означає “найвище досягнення, здобуте в чому-небудь; найвищий ступінь вияву чого-небудь” [12 : VIII : 496], найменування стало мотиваційною базою для назви клубу *С.К. “Рекорд” Львів* із району *Клепарів у Львові*. Команда з цієї ж дільниці – *С.К. “Мета” Львів-Клепарів* – використала для називання лексему *мета*, що має семантику “те, до чого хтось прагне, чого хоче досягти, ціль” [12 : IV : 683]. Від апелятива *сила* – “фізична здатність або можливість робити, здійснювати що-небудь; життєва енергія” [12 : IX : 163] – походить назва футбольної команди *С.К. “Сила” Львів*. Для найменування клубу *С.К. “Основа” Львів* обрано лексему *основа* – “2) те, на чому що-небудь ґрунтується, тримається, базується; 4) головна умова, запорука чого-небудь” [12 : V : 775–776], у номінації футбольної команди актуалізовано сему ‘підґрунтя, база’.

Абревіатурні назви без власне онімних складників мали у міжвоєнний період два клуби – робітнича команда *У.Р.С.К. Львів* (*Український робітничий спортивний клуб*) із дільниці Богданівка та команда з підльвівського села *Сихів*, що тепер адміністративно входить до Львова, – *У.С.К. Сихів* (*Український спортивний клуб*).

Ще одна львівська команда для творення складної назви несподівано вико-

ристалася дві транслітеровані англійські лексеми: *old* – старий і *boy* – хлопець – “**Оль-дбої**” **Львів**. Новоутвореному найменуванню ветеранського клубу надано типового для форми множини іменників чоловічого роду закінчення –і, що дає підстави вважати цю номінацію гібридною.

У період німецької окупації (1941–44 рр.) назовницькі тенденції українських клубів Львова були майже ідентичні з тими, які простежено в міжвоєнний період, тому їх осібно не виокремлено. У цей час українцям вдалося відновити функціонування кількох спортивних товариств, діяльність яких у 1939 р. заборонила советська влада, а саме: **С.Т. “Україна” Львів**, **У.С.К. “Тризуб” Львів**, **У.С.К. “Запоріжжя” Львів**, **С.К. “Гарбарня” Львів**, **У.С.Т. “Степ” Львів**, **С.К. “Сила” Львів**, назви яких походили від найменування національної держави та її герба, від номінації, що відображали асоціацію з козацькою вольницею, від ергоніма та від абстрактного іменника (у цей період зафіксовано й назву **С.К. “Гарбарня-Сила” Львів**, що, мабуть, свідчило про об’єднання цих двох клубів під час війни). Організовано й нові футбольні дружини, у назвах яких відображено **вид занять гравців** цих команд: студентську – **У.С.С.К. Львів (Український студентський спортивний клуб)**, культурно-мистецькі – “**Мистець**” і “**Письменники й журналісти**” та військову – “**Галичина**” **Львів** (команда 14-ї гренадерської дивізії Ваффен-СС “Галичина”). З приходом “других советів” ці спортивні організації ліквідовано, назви більшості з них опинилися серед лексики, забороненої в советський період (*Україна*, *Галичина*, *тризуб*), а замість слів *мистець* і *гарбарня* рекомендовано використати лексеми – *митець* і *шкірзавод*.

Аналіз зафіксованих назв львівських футбольних команд першої половини ХХ ст. показав, що більшість із них є складеними найменуваннями, у структурі яких поєднано компонент-аббревіатуру й компонент-онім. Якщо аббревіатурні назви (*У.Р.С.К.*, *У.С.С.К.*) й елементи-аббревіатури в складених назвах команд (*Л.У.С.К.*, *С.К.*, *С.К.М.*, *С.Т.*, *У.С.К.*) не вирізнялися розмаїтістю, то серед онімних складників помітно чималу різноманітність лексем, використаних як мотиваційна база для найменування, – це власні й загальні назви, які вказували на асоціації з українськими історичними, географічними та культурними реаліями Великої України, що покликане було продемонструвати за допомогою номінацій футбольних клубів єдність нації й українських етнічних земель, які перебували в складі різних держав. Такі назви містили важливі для українців конотації (як у найменуванні *степ*, яке асоціювалося з волею та Запорізькою Січчю), що свідчить про ретельний добір репрезентативних номінацій для називання українських команд у Львові.

3. Назви львівських футбольних команд у советський період

Прихід у 1939 р. “перших советів” у спортивному житті Львова ознаменовано забороною всіх національних спортивних товариств – українських, польських, жидівських і започаткуванням діяльності всесоюзних фізкультурно-спортивних товариств – “**Динамо**” (пролетарсько-спортивне товариство чекістів, згодом фізкультурно-спортивне товариство правоохоронних органів – міністерства внутрішніх справ і комітету держбезпеки) та “**Спартак**” (спортивне товариство профспілки працівників торгівлі, кооперації, транспорту, зв’язку, промисловости та комунального господарства). Футбольні команди в цих нових для львів’ян спортивних структурах дублювали **номінації спортивних товариств**: “**Динамо**” **Львів** (назва походить від лексеми *динамо-машина* – “застаріла назва машини, яка, перетворюючи механічну енергію в електричну, виробляє постійний електричний струм” [12 : II

: 280]), *“Спартак” Львів* (номінація мотивована іменем фракійського воїна *Спартака*, який очолив повстання рабів проти римлян); у структурі клубу було чотири команди, до назв яких додано арабські цифри: *“Спартака-2” Львів*, *“Спартака-3” Львів*, *“Спартак-4” Львів*.

У 1940 р. у Львові започатковано діяльність ще кількох советських спорттовариств – *“Локомотив”* (спорттовариство профспілки працівників залізниці), *“Харчовик”* (спортивне товариство профспілки працівників харчової промисловости), *“Здоров’я”* (спорттовариство профспілки медико-санітарних працівників) і футбольних команд у них – *“Локомотив” Львів* (назву мотивовано словом *локомотив* – “самохідна машина (тепловоз, електровоз) для пересування вагонів по залізничних рейках” [12 : IV : 543]), *“Харчовик” Львів* (від назви фаху *харчовик* – “працівник харчової промисловости” [12 : XI : 28]) – це був клуб Львівської кондитерської фабрики імені Кірова, *“Здоров’я” Львів* (назва походить від слова *здоров’я* – “стан організму, при якому нормально функціонують усі його органи” [12 : III : 547]).

Особливістю розвитку спорту в советський період було пропагування його масовості, що спонукало до творення спортивних команд у найрізноманітніших інституціях – на заводах, фабриках, у навчальних закладах і війську. Цю тенденцію поширено й у Львові, де в 1941 р. організовано низку робітничих футбольних дружин – *“Пивзавод” Львів*, *“Склозавод” Львів*, *“М’ясокомбінат” Львів*, *“Завод пожежних помп” Львів*, номінації яких мотивовано **ергонімами** – назвами львівських підприємств – *пивзаводу*, *склозаводу*, *м’ясокомбінату*, *заводу пожежних помп*, що їх представляли клуби копаного м’яча. Від назви підприємства лісової промисловости – *артілі Ліспромсоюзу “Нова зоря”* походило найменування команди *“Нова зоря” Львів*, а від назви Львівської обласної спілки споживчих товариств – номінація футбольної дружини *“Облспоживспілка” Львів*.

1941 р. у Львові організовано кілька студентських футбольних команд – *“Педінститут” Львів*, *“Ветеринарний інститут” Львів*, *“Технікум радянської торгівлі” Львів*, *“Технікум харчової промисловости” Львів*, назви яких мотивовано найменуваннями навчальних закладів, у яких створено ці дружини копаного м’яча, – *Львівський педагогічний інститут* (існував до 1960-го р.), *Львівський ветеринарний інститут*; *Львівський технікум радянської торгівлі*, *Львівський технікум харчової промисловости*.

Назву військової футбольної команди – *БЧА Львів*, організованої при *Львівському будинку Червоної Армії*, мотивовано цим **ергонімом**. Згодом футбольний клуб військовиків, який був у підпорядкуванні Прикарпатського військового округу, неодноразово змінював назви, які традиційно вживано у формі абrevіатур: *ОБЧА Львів* (*Обласний будинок Червоної Армії*), *БО Львів* (*Будинок офіцерів*), *ОБО Львів* (*Обласний будинок офіцерів*), *МБО Львів* (*Міський будинок офіцерів*), *СКВО Львів* (*Спортивний клуб військового округу*), *СКА Львів* (*Спортивний клуб армії*). На мотиваційний зв’язок із військом вказували компоненти цих складених номінацій: *червона армія*, *офіцер*, *військовий округ*, *армія*. З 1960 р. команда мала назву *СКА Львів*, яку зберегла до розформування клубу в 1989 р. У 1960 р. створено другу команду спортивного клубу армії – *СКА 2*, сформовану зі студентів Львівського вищого військово-політичного училища радянської армії і військово-морського флоту (ЛВВПУ РА і ВМФ). Згодом ця команда функціонувала як окремий футбольний клуб, що представляв навчальний заклад – *Львівське вище військово-політичне училище*, – *ЛВВПУ Львів*.

Найменування команди Львівського трамвайного управління **“Мотор” Львів** мотивовано апелятивом *мотор* – “машина, що перетворює різні види енергії на механічну; двигун” [12 : IV : 812], що називав ‘головний елемент транспортних засобів’, а апелятивом *контакт* у його прямому спеціальному значенні – “стикання двох електричних провідників, що створює умови прохідності струму, а також місце такого стикання” [12 : IV : 267] – назву клубу **“Контакт” Львів** Львівського ремонтно-аварійного підприємства, яке ремонтувало пошкодження контактів у електромережі.

Після Другої світової війни відновлено діяльність кількох футбольних клубів, організованих упродовж першої совєтської анексії Львова в 1939–41 рр., – **“Пивзавод”**, **“Кондитерська фабрика імені Кірова”**, **“Ветеринарний інститут”** (через кілька років його перейменовано на **“Зоотехнічний і ветеринарний інститут”** (відповідно до зміни назви навчального закладу, де він функціював), а пізніше – на **“Урожай”** (назву мотивовано лексемою *урожай* – “загальна кількість злаків, овочів, плодів фруктових дерев, ягід, грибів і т. ін., що уродилися” [12 : X : 480]), **“Склозавод”** (згодом змінено назву на **“Перший склозавод”**, дублюючи перейменовану назву підприємства, при якому клуб організовано).

Упродовж 40–80-х рр. створено низку нових команд, серед яких робітничі, назви яких мотивовано **ергонімами** – найменуваннями підприємств, при яких функціювали ці футбольні дружини: **“Шкірзавод №3”** (від назви *Львівського шкіряного заводу №3*, згодом команда отримала ідеологічну назву **“Червоний прапор”**, у 1961 р. завод перейменовано на Львівське шкіряне підприємство *“Світанок”*, і футбольна команда змінила найменування на **“Світанок”**), **“Тютюнова фабрика”** **Львів-Винники** (від номінації *Львівської тютюнової фабрики* у Винниках; потім команда мала ідеологічні назви – **“Більшовик”** **Винники** (1949 р.) і **“Прапор”** **Винники** (1953 р.), згодом, увійшовши до спорттовариства працівників харчової промисловости, – найменування **“Харчовик”** **Винники**, на зламі 50–60-х рр. винниківська команда недовго входила до складу спортивного товариства працівників промисловости *“Авангард”*, отримавши однойменну назву **“Авангард”** **Винники**, зі середини 60-х – до початку 70-х рр., знову змінивши відомче підпорядкування, мала назву **“Спартак”** **Винники**, пізніше знову повернуто найменування **“Харчовик”** **Винники**), **“Львівгаз-трест”** (від номінації *тресту “Львівгаз”*, до якого входили підприємства з виготовлення газової апаратури, газозбуту, експлуатації газових мереж), **“Панчішина фабрика”** (від назви *Львівської панчішної фабрики*), **“Львівсільмаш”** (від найменування *Львівського заводу сільськогосподарських машин*), **“Механічний завод”** (від назви *Львівського механічного заводу*), **“Мехсклозавод”** (від номінації *Львівського мехсклозаводу*, що виготовляв різні види скла), **“Автобусний завод”** (від назви *Львівського автобусного заводу* – колись найбільшого в Україні виробника автобусів і тролейбусів), **“Паровозо-вагоноремонтний завод”** (від номінації найстарішого (з 1861 р.) в Україні *Львівського паровозо-вагоноремонтного заводу*), **“Взуттєва фабрика №3”** (від назви *Львівської взуттєвої фабрики №3*, перейменованої в 1961-му р. на *“Прогрес”*, що зумовило згодом зміну найменування команди на **“Прогрес”**), **“Трамвайно-тролейбусне управління”** (від номінації *Львівського трамвайно-тролейбусного управління*), **“Електроламповий завод”** (від найменування *Львівського електролампового заводу*), **“Аеропорт”** (від назви *Львівського аеропорту*, який забезпечував цивільні авіаційні перевезення), **“Завод «Метал»** (від номінації *Львівського заводу “Метал”*, згодом перейменованого на *Львівський*

завод *мотовелосипедів*, що спричинило зміну найменування футбольного клубу на **“Мотовелозавод”**, певний час команда мала назву **“Трудові резерви” Львів**, увійшовши до добровільного спорттовариства профтехосвіти **“Трудові резерви”** (від метафоричної назви *трудові резерви* – “кадри кваліфікованих молодих робітників, які навчаються за фахом у професійно-технічних училищах” [12 : VIII : 486], що асоціювалося з молоддю, яка здобувала робітничі спеціальності у профтехучилищах, а в перспективі поповнювала ряди працівників заводів і фабрик), **“Трест столових”** (від зросійщеної назви *Львівського тресту столових*, у підпорядкуванні якого були ідальні Львова), **“Завод газової апаратури”** (від номінації *Львівського заводу газової апаратури*, згодом клуб змінив найменування на **“Газоапаратура”**), **“Промінь”** (від назви Львівської трикотажної фабрики *“Промінь”*), **“Райдуга”** (від номінації Львівського виробничого об’єднання *“Райдуга”*, що виготовляло посуд зі скла й кришталю), **“Полярон”** (від назви Львівського виробничого об’єднання *“Полярон”* – продуцента електронних компонентів для радіолокації та зв’язку).

Подвійну мотивацію – від **назв продукції підприємств і найменувань заводів**, які її виготовляли, мали найменування футбольних команд **“Електроприлад”** (від номінації електропобутових виробів і назви Львівського заводу *“Електроприлад”*, де їх продукували), **“Фізприлад”** (від найменування Львівського заводу *“Фізприлад”* і його продукції – фізприладів для медичних і хімічних лабораторій, наукових і навчальних закладів).

Збільшилася кількість студентських футбольних команд, їх найменування мотивовано **назвами львівських високих шкіл**. У 1949 р. утворено футбольні клуби **“Політехнічний інститут”** (від назви Львівського *політехнічного інституту*, невдовзі після створення команду підпорядковано спорттовариству працівників науково-дослідних інститутів і вищих навчальних закладів **“Наука”** й надано однойменну назву, у 70-ті рр. футбольну команду перейменовано на **“Львівський політехнік”** (у номінації використано лексему *політехнік* – “студент політехнічного інституту” [12 : VIII : 80])), **СКІФ** (назва команди *спортивного клубу Інституту фізкультури* дублювала аббревіатуру назви клубу), **“Університет”** (від назви Львівського державного *університету* імені Івана Франка). У 50-ті рр. засновано студентську футбольну команду **“Сільськогосподарський інститут”** (від назви Львівського *сільськогосподарського інституту*). У 80-ті рр. організовано футбольний клуб Львівського *лісотехнічного інституту* – **“Лісотехнік”**, назва якого походить від апелятива *лісотехнік*, що називає студента лісотехнічного інституту.

Наприкінці 40-х – у 50-ті рр. у Львові з’явилися представницькі команди ще кількох всесоюзних спортивних товариств, які раніше не були представлені в місті, – **“Торпедо”** (спортивне товариство працівників автомобільної й авіаційної промисловості, існувало до 1957 р., коли спорттовариство автомобілістів разом із рештою відомчих товариств об’єднано в українське республіканське спорттовариство працівників усіх галузей промисловості **“Авангард”**) і **“Буревісник”** (спорттовариство вищих навчальних закладів і науково-дослідних установ). До складу спортивного товариства **“Торпедо”**, назва якого мотивована лексемою *торпедо* – “автомобільна панель із приладами” [1 : 1258], похідник від номінації компанії-продуцента *Торпедо*; ‘тип автомобільного кузова, поширеного на початку ХХ ст.’, входила команда Львівського заводу автотранспорту, яка в назві дублювала номінацію спорттовариства – **“Торпедо” Львів**. Команда **“Буревісник” Львів** представляла Львівську автоматичну

телефонну станцію й належала до однойменного всесоюзного добровільного спорттовариства профспілок працівників високих шкіл і науково-дослідних установ, у своїй назві відтворила найменування спорттовариства "Буревісник", що походить від апелятива *буревісник* – "великий морський птах із чорно- чи буро-білим оперенням і довгими вузькими крилами; *перен.* провісник бурі" [12 : I : 257]. Ще дві команди репрезентували створене 1957 р. республіканське спорттовариство профспілок працівників промисловости та будівництва "Авангард". Це команди Львівської тютюнової фабрики і заводу "Львівсільмаш", які в назві дублювали найменування спорттовариства, яке походить від переносного, що виникло в советську епоху, значення лексеми *авангард* – "найсвідоміша, найпередовіша частина певної суспільної групи" [12 : I : 7]), – "Авангард" Винники й "Авангард" Львів. Ці номінації футбольні клуби мали лише певний час, повернувши собі згодом давні найменування – "Харчовик" Винники та "Львівсільмаши" (під цією назвою сільмашівська команда виступала впродовж 1961–63 рр., згодом на її основі створено футбольний клуб "Карпати" Львів, з яким пов'язані найбільші успіхи львівського футболу в другій половині ХХ ст.). До всесоюзного спортивного товариства профспілок працівників цивільної авіації, що мало російську назву "Самолет", належала команда Львівського аеропорту "Літак" (номінацію мотивовано апелятивом *літак* – "апарат з двигуном і нерухомими крилами, пристосований для літання" [12 : IV : 527]), яка в назві відтворювала українською мовою найменування спорттовариства; згодом команда увійшла до складу добровільного спортивного товариства "Іскра" й отримала назву "Іскра" Львів. (від лексеми *іскра*, переносне значення якої "блискуча цятка, блискітка" [12 : IV : 48] можна бодай приблизно засоціювати з літаком у нічному небі), проте, ймовірно, що назва спорттовариства, від якої походить номінація футбольного клубу, була мотивована ідеологічним найменуванням – назвою більшовицької газети "Іскра".

Окрім згаданих вище футбольних команд у 50-ті рр. до всесоюзного добровільного спортивного товариства профспілки працівників харчової промисловости "Харчовик" долучилася команда Львівського жиркомбінату, продублювавши назву спорттовариства – "Харчовик" Львів (згодом вона мала найменування "Жиркомбінат" Львів, мотивоване назвою підприємства, при якому функціювала). Ще однією профспілковою командою, що представляла Львівську обласну професійну спілку працівників електропромисловости, був футбольний клуб "Сокіл" Львів. Доволі несподіваний вибір орнітоніма *сокіл* – "хижий птах родини соколиних з міцним гачкуватим дзьобом, кривими кігтями і довгими гострими крильми" [12 : X : 438] – для називання команди, що репрезентувала сферу енергетики, тим більше, що в 50-ті рр. львів'яни ще мали стійку асоціацію цієї лексеми з назвою спортивного товариства "Сокіл", яке перед Другою світовою війною мало в Галичині кілька десятків футбольних команд, у тім і кілька у Львові. Мабуть, символічне значення апелятива *сокіл*, яке ототожнюють із 'зіркістю, швидкістю, молодістю, силою, розумом, відвагою', впливало на вибір цієї лексеми для найменування спортивних команд у всі часи. Добровільне спортивне товариство медико-санітарних працівників "Медик" (перша назва цього спорттовариства – "Здоров'я") репрезентувала команда "Медик" Львів. У структурі добровільного спортивного товариства працівників колективних господарств "Колгоспник" була команда "Колгоспник" Брюховичі зі селища міського типу Брюховичі, що згодом увійшло до складу Львова, футбольна дружина дублювала найменування спорттовариства.

Єдиною львівською футбольною командою, створеною в советський період, що мала назву, мотивовану **оронімом** з етнокультурною семантикою, були **“Карпати” Львів**. Номінація команди походить від **ороніма** *Карпати* – ‘гірська система, що в Україні простягається територією Закарпатської, Львівської, Івано-Франківської та Чернівецької областей’. Футбольну дружину “Карпати” трансформовано зі заводського клубу “Львівсільмашу” 1963 р., і вона почала виступи в першій лізі футбольного чемпіонату. Надати команді ім’я “Україна”, як пропонував її начальник – Карло Мікльош, у минулому – один із найліпших футболістів Спортивного товариства “Україна”, чи назву “Галичина”, яку обстоював ще один колишній гравець С.Т. “Україна” Юрій Зубач, не дозволила партійна влада; нейтральну номінацію “Карпати” запропонував профспілковий функціонер Гліб Клімов). Оронім став компромісним варіантом найменування футбольного клубу, що не хотів обирати номінацію з-поміж усталеного канону назв советських добровільних спортивних товариств або назв підприємств. 1982 р. команду **“Карпати”** об’єднано з львівською армійською командою **СКА** (а фактично ліквідовано внаслідок поглинання її клубом військовиків і підпорядкування військовому відомству). Об’єднаний клуб отримав найменування **“СКА-Карпати” Львів**, у якому поєднано назви обидвох львівських команд, що представляли місто в чемпіонаті. Клуб проіснував до 1989 р., коли, завдяки патріотичній акції зі збору підписів за відродження львівських **“Карпат”**, містянам вдалося відродити улюблену футбольну команду.

Кількісно меншою була група номінацій футбольних команд советського періоду, що походила від **апелятивів**. Серед них найчисленніше представлені назви команд, мотивовані **найменуваннями осіб за видом діяльності, професією**, зокрема: назва футбольної дружини **“Автомобіліст” Львів** походить від загальної назви *автомобіліст* – “той, хто займається автомобілізмом – автомобільною справою” [12 : I : 13], назва клубу **“Взуттєвик” Львів** – від *взуттєвик* (*взуттьовик*) – “робітник взуттєвої промисловості” [12 : I : 347], номінація команди **“Електрик” Львів** – від *електрик* – “фахівець з електротехніки, електротехнік” [12 : II : 467], найменування клубу **“Машинобудівник” Львів** – від *машинобудівник* – “фахівець із машинобудування” [12 : IV : 658], а також номінації клубів, що походили від **назв продукції підприємств**, при яких вони функціювали: номінація футбольної команди **“Кінескоп” Львів** мотивована загальною назвою *кінескоп*, що був основним видом продукції *Львівського заводу кінескопів*, а номінація команди **“Автонавантажувач” Львів** мотивована апелятивом *автонавантажувач* – вид машин, продуктованих на *Львівському заводі автонавантажувачів*.

Назва команди Львівського трамвайного тресту **“Праця” Львів** має, імовірно, подвійну мотивацію – найменування походить або від апелятива *праця* – “діяльність людини, сукупність цілеспрямованих дій, що потребують фізичної або розумової енергії і мають своїм призначенням створення матеріальних та духовних цінностей” [12 : X : 522], або від назви російського спортивного товариства працівників промисловості **“Труд”**, яким команда трамвайників заступила найменування українського спорттовариства промисловців “Авангард”. Друге припущення вірогідніше, адже певний час назву футбольного клубу вживано у версії – **“Труд” Львів**. Таку ж номінацію мала команда **“Труд” Рудно** зі селища *Рудно* під Львовом, що тепер входить до складу міста, і в якому функціювали залізничні майстерні, підпорядковані відомству промисловців. У 70-х рр. у Рудному було ще два футбольні клуби – **“Ватра”**

Рудно, найменування якого походить від апелятива *ватра* – “вогнище, багаття” [12 : I : 297] і *“Ластівка” Рудно* – назва мотивована орнітонімом *ластівка* – “перелітний птах ряду горобцеподібних з вузькими гострими крилами” [12 : IV : 452]. Ці команди відроджено в незалежній Україні з тими ж назвами.

Номінація футбольної команди *“Легінь” Брюховичі* (заснована 1973 р., існує дотепер) зі селища *Брюховичі* під Львовом, що адміністративно належить до його складу, мотивована діалектною лексемою *легінь* – “юнак, парубок” [12 : IV : 461], у якій найважливішою є сема ‘молодий чоловік’, – для підкреслення того, що у футбол грають молоді міцні чоловіки.

Три останні приклади назв футбольних команд із підльвівських селищ (*“Ватра”*, *“Ластівка”*, *“Легінь”*) свідчать про те, що клубам із малих місцевостей легше було відійти від усталеного канону советських найменувань, аніж клубам із обласного центру.

На перший погляд, номінація футбольної команди *“Зірка” Львів* мотивована апелятивом *зірка* – “самосвітне небесне тіло, що являє собою скупчення розжарених газів” [12 : III : 576], але стосовно цього найменування в ролі імені футбольного клубу в советську добу не можна бути певним, що воно походить від астрономічної назви, а не від зредукованої номінації більшовицького символу – червона *зірка*. Ймовірно, це ідеологічне найменування.

Беззаперечним наслідком впливу тоталітаризму на назовництво футбольних клубів є надання командам советських **ідеологічних назв і номінацій більшовицьких символів**: *більшовик* – “послідовник більшовизму, член більшовицької партії; комуніст” [12 : I : 187], таку назву мала команда *“Більшовик” Винники*; ця дружина певний час виступала й під назвою *“Прапор” Винники*, та *червоні прапор* – команда *“Червоний прапор” Львів*.

Загалом, у советський період лексеми з етнокультурним компонентом у значенні були в назві лише однієї львівської футбольної команди та кількох дружин із львівських околиць. Поява номінацій із національно-культурною семантикою в ролі найменувань клубів стала можливою в час послаблення тоталітарних впливів у суспільно-політичному житті. У назвах більшості львівських футбольних команд у 40–80-ті рр. помітно колоніальний вплив на назовництво, що виявлявся в уніфікованості найменувань клубів відповідно до усталеного канону номінацій і в тенденції відображати в назвах советські реалії й ідеологічні символи.

4. Назви львівських футбольних команд після відновлення незалежності

Серед назв львівських футбольних команд 90-х рр. ХХ – початку ХХІ ст. переважають найменування, мотивовані різноманітними онімами, менше – апелятивами. Такі назви мають складену структуру, в якій власній назві передують аббревіатура (найчастіше – *ФК* – футбольний клуб, рідше – *ЖФК* – жіночий футбольний клуб, бо таких команд у Львові всього кілька).

Знову, як і на початку ХХ ст., компонентами складених номінацій футбольних команд стали **назви населених пунктів й історико-географічних областей**, із яких походять клуби, що репрезентують ці місцевості. У таких найменуваннях аббревіатурний складник поєднано зі складником-топонімом. Номінація команд *ФК “Львів”*, *ФК “Львів-2”* мотивована топонімом *Львів*, а найменування клубу *ФК “Галичина” Львів* – назвою історичного краю *Галичина*.

Серед **оронімів**, що знайшли відображення в номінаціях футбольних команд, є назви українських гір і гірських пасем. Найменуванням гірської системи *Карпати*

мотивована назва єдиного львівського клубу, що репрезентував місто в найвищій лізі українських чемпіонатів на зламі ХХ–ХХІ ст., – **ФК “Карпати” Львів** (у різні роки в структурі клубу було кілька команд, назву яких доповнено відповідними арабськими цифрами: **ФК “Карпати-2” Львів**, **ФК “Карпати-3” Львів**, **ФК “Карпати-4” Львів**; другу команду **“Карпат”** через фінансові труднощі ненадовго об’єднано з клубом **“Галичина” Дрогобич**, відтак цей фарм-клуб виступав під назвою **“Галичина-Карпати” Львів**, у якій поєднано номінації обидвох команд). З початку 2000-х рр. у Львові функціонує жіночий футбольний клуб – **ЖФК “Карпати” Львів**, назва якого мотивована тим самим оронімом. Від назви гори **Жупан** у містечку **Винники** під Львовом, яке адміністративно входить до складу обласного центру, походить найменування клубу **ФК “Жупан” Винники**.

Чималу групу назв львівських футбольних команд об’єднують номінації, мотивовані **ергонімами – назвами підприємств і компаній**. Появу таких найменувань зумовила комерціалізація спорту – команди почали виступати під назвами спонсорів чи до давніх номінацій додавали назви комерційних структур, які їх фінансували. Хоча утримування футбольних команд при великих підприємствах не було чимось новим для спортивної сфери, і клуби нерідко виступали під іменем спонсора ще в радянський період, проте зафіксовані номінації – це назви, що виникли в незалежній Україні, коли футбольні клуби опинилися без фінансової підтримки колишніх промислових підприємств-гігантів, а, отримавши дотації від новостворених комерційних структур, змушені були в назві команди відобразити ім’я спонсора. Зокрема, футбольний клуб *Львівського пивзаводу “Колос”* на початку 90-х рр. використовував назву **ФК “Колос” Львів**, мотивовану онімним складником найменування пивзаводу, а згодом, коли підприємство повернуло собі давню назву *Львівська пивоварня*, змінено й номінацію футбольної команди на **“Львівська пивоварня”**. Футбольний клуб міського підприємства комунальників **“Львівводоканал”** продублював у своїй назві номінацію комунальної служби міста – *МПК “Львівводоканал”*. З кінця 90-х рр. у Львові функціювала команда **ФК “Західвійськбуд”**, спонсором якої було державне підприємство міністерства оборони України **“Західвійськбуд”**, що відображено в назві футбольного клубу, яка походить від цього ергоніма. На початку 2000-х рр. у місті була команда **“Галич-Львів”**, найменування якої мотивоване назвою спонсора футбольного клубу – Автомобільного дому **“Галич-Авто”**. Іменем спонсора мотивована й назва львівської міні-футбольної команди – **Ф.К. “Галицька здоба” Львів**, що походить від найменування хлібопекарного підприємства **“Галицька здоба”**. На жаль, футбольне життя таких команд часто буває недовгим через неспроможність спонсорів утримувати клуби впродовж тривалого часу. Це зумовлює мінливість і самого корпусу назв футбольних команд упродовж останніх десятиліть, і українського онімного простору загалом, який перебуває під постійним впливом соціокультурної ситуації в країні, що закономірно, а також економічної.

Серед назв львівських футбольних команд зафіксовано кілька складних **найменувань, мотивованих двома онімами**. Такі номінації зазвичай еkleктичні, бо поєднані в одне ціле назви двох команд чи давньої номінації клубу та найменування спонсора не завжди гармоніюють одна з одною. Зокрема, назву футбольної команди *Львівського автобусного заводу – ФК “ЛАЗ”* поєднано з найменуванням команди *спортивного клубу Львівського інституту фізкультури – “СКІФ” Львів* задля називання об’єднаної команди **ФК “СКІФИ-ЛАЗ” Львів**, яка розпочала виступи в 1995 р. У 2000-ні рр. цей

футбольний клуб втратив спонсора – *Львівський автобусний завод* через банкрутство колишнього промислового гіганта й перестав існувати. Футбольну дружину Львівського університету фізичної культури збережено, вона повернула собі давню назву – **“СКІФ Львів**”. Команда **“Сокіл” Львів**, що до початку 90-х рр. була підпорядкована обласній профспілці працівників електропромисловости **“Сокіл”** і дублювала її назву, згодом додала до найменування ім’я спонсора – заводу *ЛОРТА* (Львівське об’єднання радіотехнічної апаратури) – **ФК “Сокіл-ЛОРТА”**, а з втратою фінансової підтримки цього підприємства українського оборонно-промислового комплексу повернулася до своєї давньої назви – **ФК “Сокіл” Львів**. Інші чинники зумовили появу складеного найменування команди **“УФК-Карпати” Львів**, у якому поєднано абrevіатурну назву студентського футбольного клубу *Львівського училища фізичної культури* – **УФК** і номінацію професійного футбольного клубу **ФК “Карпати” Львів**, із молодіжною командою якого об’єднано студентську дружину задля координування зусиль із підготовки молодих гравців, надання їм можливості виступати в команді майстрів.

На початку 2000-х рр. існувала команда **“СКА-Орбіта” Львів**, яка представляла Львівську тютюнову фабрику. Вона виступала на стадіоні колишнього спортивного клубу армії – *СКА*, звідки й походить перша частина назви команди (після розпуску клубу **“СКА-Карпати”** Львів у 1989 р. армійська команда перебралася до Дрогобича, де невдовзі була перейменована на *“Галичину”*). Другий компонент номінації мотивований назвою продукції тютюнової фабрики – популярних цигарок *“Орбіта”*. Упродовж року ця команда виступала під назвою **“Нафтовик-СКА-Орбіта”**, об’єднавшись із клубом *“Нафтовик” Борислав*.

Винятковим прикладом у корпусі назв львівських футбольних команд є найменування клубу **ФК “Покрова” Львів**, що мотивоване назвою християнського свята й однойменного храму *Покрови Пресвятої Богородиці* у Львові, при парафії якого 2005 р. створено футбольний клуб. Утримання команди взяло на себе Згромадження отців салезіян Святого Івана Боско Української Греко-Католицької Церкви, що, крім активної душпастирської праці, опікується заснованою тут 2018 р. дитячо-юнацькою школою футболу. У 2023 р. при храмі Покрови організовано футбольну команду для людей з ампутацією – **“Pokrova Lviv AMP”** (у назві використано абrevіатуру *AMP (Amputee Mobility Predictor)*, яка вказує на специфіку гравців дружини), що об’єднала вояків-ветеранів російсько-української війни, які отримали поранення під час бойових дій, мають втрачені чи ампутовані кінцівки й грають у футбол, використовуючи протези.

У корпусі сучасних назв львівських футбольних команд збереглося й кілька таких, що відображають постколоніальну традицію назовництва. Це номінації клубів, мотиваційною базою для яких були **назви совєтських фізкультурно-спортивних товариств**, зокрема найменування спорттовариства правоохоронних органів *“Динамо”* і спортивного товариства профспілок залізничників *“Локомотив”*. Від назв цих спортивних товариств, які за інерцією продовжують існувати в незалежній Україні дотепер, походять назви львівських клубів – **ФК “Локомотив” Львів** і **ФК “Динамо” Львів**. Львівська команда **“Динамо”** робила спроби на зламі ХХ–ХХІ ст. змінити назву клубу на **Ф.К. “Гвардієць-Динамо” Львів**, об’єднавшись із аматорською командою Національної гвардії України – **Ф.К. “Гвардієць” Львів**, назва якої мотивована лексемою *гвардієць*, що називає того, “хто служить у гвардії” [12 : II : 43]). Згодом цей об’єднаний клуб залишив у назві тільки другий складник – **Ф.К. “Гвардієць” Львів**, хоч і далі використовує для ігор і тренувань інфраструктуру клубу *“Динамо”*.

Серед найменувань українських футбольних команд 90-х рр. ХХ – початку ХХІ ст. поряд із номінаціями, мотивованими онімами, зафіксовано **назви, мотивовані апелятивною лексикою**. Назва найуспішнішого в останні роки львівського футбольного клубу, який представляє місто у Прем'єр-лізі українського чемпіонату, – **ФК “Рух” Львів**, походить від загальної назви *рух* – “1. спосіб існування матерії, який полягає в безперервній зміні всього існуючого і виявляється в безпосередній єдності перервності і неперервності простору і часу; 2. процес розвитку, в результаті якого відбувається зміна якості предмета, явища і т. ін., перехід від одного якісного стану до іншого, вищого; 3. зміна положення кого-, чого-небудь унаслідок обертання, коливання, переміщення і т. ін.” [12 : VII : 914]. На початку свого існування футбольна команда представляла містечко Винники, що й було відображено в назві – **ФК “Рух” Винники**. Тепер у структурі клубу є команди – **ФК “Рух-2” Львів**, **ФК “Рух (U-19) Львів**. З 2022 р. функціонує жіночий футбольний клуб **ЖФК “Рух” Львів**.

Найменування львівського аматорського футбольного клубу **ФК “Опір” Львів** походить від апелятива *опір* – “1. дія за значенням опиратися; 2. здатність протистояти, протидіяти кому-, чому-небудь, боротися, змагатися з кимось, чимось” [12 : V : 713] (перша назва клубу – **СК “Дон Боско”** – вказує на те, що до його започаткування мало стосунок Згромадження отців салезіян *Святого Івана Боско*; номінація дружини мотивована іменем святого).

Жіночі футбольні команди, які з'явилися у Львові щойно в період після відновлення української незалежності, використовують у назвах абrevіатурний складник **ЖФК** (жіночий футбольний клуб) і власне онімні компоненти. Від лексики *львів'яночка*, яка є демінутивною формою номінації мешканки Львова – *львів'янка*, утворено назву клубу **ЖФК “Львів'яночка” Львів**, відомого за виступами у футбольній і міні-футбольній лігах чемпіонатів України серед жіночих команд, згодом клуб додав до назви абrevіатуру імені спонсора – *Львівського лікєро-горілкового заводу* – **ЖФК “Львів'яночка-ЛЛГЗ” Львів**, а з 2001 р. виступав під назвою **ЖФК “Львів'янка” Львів**. Номінацію футбольної команди **ЖФК “Гармонія” Львів** мотивовано апелятивом *гармонія* – “2. злагоджене звучання, присмерк для слуху, милозвучність” [12 : II : 38], у якій для називання футбольної дружини найважливішою є сема ‘злагодженість’.

Створення львівських міні-футбольних команд, або, як їх ще називають, команд із футзалу, також припало на період після відновлення української незалежності. Від **назви національної держави Україна** походить найменування львівської футзальної команди **“Україна” Львів**, яка продовжила назовницькі традиції однієї з перших українських футбольних команд Львова – *С.Т. “Україна”*. Назви міні-футбольних клубів **ТВД Львів** і **“Тайм” Львів** мотивовані **ергонімами** – назвами спонсорів команд – львівської будівельної компанії **“ТВД”** (Твій вишуканий дім) і ТзОВ **“Тайм”**. Найменування футзальної команди **“Енергія” Львів**, яку заснувало ВАТ “Львівобленерго”, походить від **назви продукції підприємства – енергія** – “2. те саме, що електроенергія” [12 : II : 480]. Номінацію міні-футбольного клубу **“Мета-Приватбанк” Львів** утворено поєднанням загальної та власної назв – **апелятива мета** – “те, до чого хтось прагне, чого хоче досягти, ціль; заздалегідь намічене завдання” [12 : IV : 255] й **ергоніма Приватбанк**, що вказує на спонсора клубу.

Отже, власні назви львівських футбольних команд періоду української незалежності мотивовані переважно онімами, рідше – апелятивами, більшість із яких відображає національно-культурну специфіку України, хоча досі збережено не-

ликий відсоток найменувань, які є спадщиною тоталітаризму советської епохи. Наслідком впливу комерційних чинників на футбольний онімний простір Львова кінця ХХ – початку ХХІ ст. є поява еkleктичних номінацій, у яких до давніх назв додано найменування спонсорів, а також мінливість назв футбольних команд, пов'язана зі змінами спонсорів чи об'єднанням клубів.

Висновки. Аналіз назв львівських футбольних команд за 130-річну історію копаного м'яча у Львові показав, що ці найменування виникли внаслідок онімізації та трансонімізації як основних способів лексико-семантичного словотвору. Номінації футбольних клубів Львова в першій половині ХХ ст. мали зв'язок із географічними, історичними, культурними реаліями України та демонстрували ретельний добір назв для футбольних дружин, які представляли націю в часи бездержавности. Назви львівських футбольних команд у 40–80-х рр. ХХ ст. переважно засвідчують вплив тоталітаризму советської доби на спортивне назовництво, що спричинив уніфікацію номінацій клубів копаного м'яча згідно з усталеним у советському суспільстві каноном найменувань. Лише мізерний відсоток назв команд мав етнокультурний складник у значенні. Корпус номінацій футбольних дружин у період після відновлення української незалежності – це своєрідна еkleктика з назв, які відображають національно-культурну специфіку України, найменувань, що є спадком советського тоталітаризму, а також складних назв, появу яких зумовив комерційний чинник, бо до давніх найменувань футбольних клубів додано імена спонсорів. У кількох випадках зафіксовано продовження тягlosti назовницьких традицій у номінаціях футбольних команд.

Список використаної літератури

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і гол. ред. В. Т. Бусел. Київ ; Ірпінь : ВТФ "Перун", 2001. 1440 с.
2. Григурок Н. В. Власні назви футбольних команд Білорусі, Росії, України. *Лінгвістичні дослідження*. Харків : Харківський нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди, 2013. Вип. 36. С. 8–12.
3. Каспаревич В., Паук О., Пуньків Т. Львівський футбол: люди, факти. 1939–1991. Львів : Світ, 2019. 464 с.
4. Люпа Б. М., Грисьо Я. А., Яремко І. Я. Хроніки львівського футболу. Львів : ЛА "Піраміда", 2015. Т. 1 (друга половина ХІХ ст. – 1965 р.). 596 с.
5. Мандзюк Д. Копаний м'яч. Коротка історія українського футболу в Галичині. 1909–1944. Львів : Видавництво Старого Лева, 2016. 416 с.
6. Михалюк Ю., Мелех Р., Назаркевич Ю. Історія львівського футболу. Львів : Галицька видавнича спілка, 1999. 160 с.
7. Олейнік М. Із досліджень над хремаіонімією. Зауваження щодо назв польських та українських футбольних команд. *Типологія та функції мовних одиниць*. Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2014. № 2. С. 198–207.
8. Процик І. "Авангард", "Локомотив", "Колгоспник": вплив тоталітаризму на вибір назв українських футбольних команд у 20–80-х рр. ХХ ст. *Наук. зап. Тернопільського нац. пед. ун-ту. Серія : Мовознавство*. Тернопіль : Тернопільський нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка, 2016. Вип. 1 (25). С. 83–89.
9. Процик І. Національно-постколоніальна еkleктика: назви футбольних команд у незалежній Україні. *Проблеми гуманітарних наук. Сер : Філологія*. Дрогобич : Ред.-вид. відділ ДДПУ ім. І. Франка, 2016. Вип. 38. С. 326–340.
10. Protsyk I. Nazwy ukraińskich klubów piłkarskich w Galicji w pierwszej połowie XX wieku. *Jednostki języka w systemie i tekście*. Sosnowiec : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2018. T. 2. S. 171–181.

11. Процик І. Р. “Це не були футбольні змагання, а бій за Україну”: назви українських футбольних команд як чинник національної ідентифікації у ХХ ст. *Лінгвістика*. Старобільськ : ДЗ “Луганський нац. ун-т ім. Т. Шевченка”, 2017. № 2 (37). С. 85–99.
12. Словник української мови : в 11 т. / за ред. І. К. Білодіда. Київ : Наук. думка, 1970–1980.
13. Спортове Товариство “Україна” (Львів). До 80-річчя заснування : альманах. Львів : Світ, 1991. 136 с.
14. Торчинський М. М. Структура онімного простору української мови : монографія. Хмельницький : Авіст, 2008. 548 с.

References

1. Velykyi tlumachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy / uklad. i hol. red. V. T. Busel. Kyiv ; Irpin : VTF “Perun”, 2001. 1440 s.
2. Hryhoruk N. V. Vlasni nazvy futbolnykh komand Biorusi, Rosii, Ukrainy. *Linhvistychni doslidzhennia*. Kharkiv : Kharkivskiy nats. ped. un-t im. H. S. Skovorody, 2013. Vyp. 36. S. 8–12.
3. Kasparevych V., Pauk O., Punkiv T. Lvivskiy futbol: liudy, fakty. 1939–1991. Lviv : Svit, 2019. 464 s.
4. Liupa B. M., Hryso Ya. A., Yaremko I. Ya. Khroniky lvivskoho futbolu. Lviv : LA “Piramida”, 2015. T. 1 (druga polovyna XIX st. – 1965 r.). 596 s.
5. Mandziuk D. Kopanyi miach. Korotka istoriia ukrainskoho futbolu v Halychyni. 1909–1944. Lviv : Vydavnytstvo Staroho Leva, 2016. 416 s.
6. Mykhaliuk Yu., Melekh R., Nazarkevych Yu. Istorii lvivskoho futbolu. Lviv : Halyska vydavnycha spilka, 1999. 160 s.
7. Oleinik M. Iz doslidzhen nad khrematonimiieiu. Zauvazhennia shchodo nazv pols'kykh ta ukrainskykh futbolnykh komand. *Typolohiia ta funktsii movnykh odynyts*. Lutsk : Skhidnoievrop. nats. un-t im. Lesi Ukrainky, 2014. № 2. S. 198–207.
8. Protsyk I. “Avanhard”, “Lokomotyv”, “Kolhospyk”: vplyv totalitaryzmu na vybir nazv ukrainskykh futbolnykh komand u 20–80-kh rr. XX st. *Nauk. zap. Ternopilskoho nats. ped. un-tu. Seriiia : Movoznavstvo*. Ternopil : Ternopilskiy nats. ped. un-t im. V. Hnatiuka, 2016. Vyp. I (25). S. 83–89.
9. Protsyk I. Natsionalno-postkolonialna eklektyka: nazvy futbolnykh komand u nezalezhnii Ukraini. *Problemy humanitarnykh nauk: zbirnyk naukovykh prats Drohobyt'skoho derzh. ped. un-tu im. I. Franka. Seriiia : Filolohiia*. Drohobych, 2016. Vyp. 38. S. 326–340.
10. Protsyk I. Nazwy ukraińskich klubów piłkarskich w Galicji w pierwszej połowie XX wieku. *Jednostki języka w systemie i tekście*. Sosnowiec : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2018. T. 2. S. 171–181.
11. Protsyk I. “Tse ne byly futbolni zmahannia, a bii za Ukrainu”: nazvy ukrainskykh futbolnykh komand yak chynnyk natsionalnoi identyfikatsii u XX st. *Linhvistyka: zbirnyk nauk. prats*. Starobilsk : DZ “Luhanskyi nats. un-t im. T. Shevchenka”, 2017. № 2 (37). S. 85–99.
12. Slovnyk ukrainskoi movy : v 11 t. / za red. I. K. Bilodida. Kyiv : Nauk. dumka, 1970–1980.
13. Sportove Tovarystvo “Ukraina” (Lviv). Do 80-rychchia zasnuvannia : almanakh. Lviv : Svit, 1991. 136 s.
14. Torchynskiy M. Struktura onimnogo prostoru ukrainskoi movy. Khmelnytskyi : Avist. 2008. 550 s.

**U.S.K., S.T. “UKRAINE”, FC “KARPATY”, FC “RUH”: THE NAMES OF THE
UKRAINIAN TEAMS IN THE 130-YEAR HISTORY
OF LVIV FOOTBALL**

Iryna Protsyk

*Ivan Bobersky Lviv State University of Physical Culture
Department of Olympic Education,
Kostyushka street, 11, 79000, Lviv, Ukraine
phone: 032 247 48 77
e-mail: iprotskyk@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0001-8472-0141>*

The article examines the names of Lviv football teams over the 130-year history of football development in the city of Lviv. The subject of the analysis is the motivational base and peculiarities of creating the names of football clubs in Lviv. Sources of factual material – sports periodicals, archival materials, works of sports historians and information received from football experts.

In the early days of Lviv football, Ukrainian teams chose names with a national and cultural component in their meaning, taking care to identify Ukrainian teams among clubs of other nations. In the 1920s and 1930s, teams had names with onyms and appellatives that indicated associations with the historical, geographical, and cultural realities of Great Ukraine to demonstrate the unity of the nation and Ukrainian ethnic lands. Some of the nominations contained connotations important to Ukrainians in Galicia, which indicates a careful selection of representative names for Ukrainian clubs in Lviv. In the Soviet period, the colonial influence on the naming system of Lviv football teams was manifested in the unification of club names in accordance with the established canon of naming and in the tendency to reflect Soviet realities and ideological symbols in the names. After the restoration of Ukrainian independence, the percentage of teams that chose to name lexemes with an ethnocultural component in the meaning increased noticeably. Individual clubs have retained the names of the totalitarian period. The consequence of the influence of the commercial factor on the naming of wives is an increase in the number of nominations that come from the names of sponsors of football teams.

So, the names of Lviv football clubs arose as a result of onimization and transonymization as the main methods of lexical-semantic word formation. Football naming was influenced by various factors – national, totalitarian and commercial, the mixing of which was recorded at the turn of the 20th-21st centuries.

Key words: names of Lviv football teams, motivation of names, onimization, transonymization.

*Стаття надійшла до редакції 20.03.2024
доопрацьована 01.04.2024
прийнята до друку 07.04.2024*